

МРЕЖАТА НА ЖИВОТА

За да разберете по-добре системите, акцентируйте върху взаимовръзките в тях

Цитати

Всички хора са уловени в мрежа от взаимни връзки, която не може да бъде избегната, защото е изградена от нишките на съдбата.

Това, което засяга пряко един, засяга косвено всички.

**- Мартин Лутър Кинг-младши,
активист за граждански права**

Когато паяжините се съберат, те могат да уловят и лъв.

- етиопска поговорка

Връзка с климата

Удобно е да си мислим, че нашите действия съществуват изолирано. Произвеждайте повече храна, щом трябва да нахраните нарастващото население, нали? Но създаването на повече обработваеми площи ще намали способността на горите и влажните зони да съхраняват въглерод. Това в крайна сметка ще доведе до по-високи концентрации на парникови газове с отрицателни ефекти върху бъдещото производство на храни. Изменението на климата се характеризира с висока поведенческа и динамична сложност, но предлаганите решения често са фрагментирани, фокусирани върху част от пъзела, а не върху сложната мрежа от взаимовръзки, представляваща цялата система.

Като се има предвид мрежовият характер на изменението на климата, тогава откъде да започнете? Разработват ли политики и регулации? Разработват ли комуникационни стратегии, за да мотивирате широката общественост или отделни групи да променят поведението си? Ще създадете ли набор от индикатори, за да помогнете на обществото да наблюдава и да прави промени? Ще работите ли с бизнеса за създаване на инвестиционни стратегии за климата?

Можете да използвате тази игра, за да проследите връзките и динамиката при много социални и икономически политики.

За тази игра

Играта дава възможност на участниците да наблюдават как частите на системата, която е обект на нашия интерес, са взаимносвързани. Участниците виждат, че физическата климатична система и поведенческата система обикновено не се състоят от прави линии на причинно-следствена връзка, а от модели, които приличат на вериги и взаимносвързани мрежи. В повечето ситуации не можем да видим тези връзки – трябва да си ги представим. Играта ще помогне на участниците да оценят и да направят видими сложните модели на взаимна свързаност, които съставляват някои от по-комплексните предизвикателства, свързани с глобалното затопляне.

В допълнение, тази игра може да помогне на екипите да видят и разберат по-добре зависимостите, които съществуват в рамките на по-голямата система (като тяхната организация и тяхната общност например).

Брой участници	Това е демонстрационна игра. Най-подходящо е групата да е от 8 души.
Време	Петнадесет до тридесет минути, в зависимост от броя на хората
Място	Достатъчно, за да може групата да стои в кръг почти рамо до рамо.
Материали	Едно голямо кълбо цветна прежда или връв (трябва да се разплита лесно), флипчарт или учебна дъска за писане.
Предварителна подготовка	Организирайте групата в кръг. Дайте на някой от групата кълбото прежда.

Указания как да проведем играта

1

Докато вие и групата стоите в кръг, помолете участниците да изберат климатичен проблем, който искат да обсъдят. В упражнението по-долу се дава пример, свързан с предизвикателството пред представители на местна общност да намерят подход в областта на земеделието в техния конкретен регион, за да се реагира на променящите се климатични условия.

2

След като сте избрали с какъв проблем да се занимавате, започнете да мислите върху променливите величини в тази система. Записвайте променливите на флипчарта. След това ги запишете на листчета или на по-големи листа, ако участва по-голяма група. Дайте по една променлива на всеки участник, който да я постави като етикет с име. Използвайки примера с адаптациите в селското стопанство във връзка с изменението на климата, групата може да обсъди следните променливи:

- Глобални температури
- Екстремни климатични явления
- Недостиг на вода
- Осигуряване на храна
- Количество топлина в атмосферата
- Добиви от растениевъдство и животновъдство
- Размер на износа на храни

3

Нека човекът, който държи преждата, да избере своята променлива. Например: „**глобални температури**“.

4

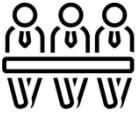
След това някой друг в кръга назовава своята променлива и казва как е свързана с тази на участника, който държи преждата. Например: „*Ако глобалната температура се повиши, екстремните климатични явления се увеличават.*“ Вторият играч приема кълбото от първия.

После друг обяснява как неговата променлива е свързана с тази на участника с преждата. Например играчът взема кълбото с прежда и казва: „*Ако екстремните климатични явления се увеличат, добивите от земеделието, като и популацията на добитъка ще намалеят.*“

5

Групата продължава да определя възможно най-много връзки, докато мрежата се усложнява. След като групата е достатъчно обхваната от взаимни връзки, попитайте: „Успяхте ли да разкриете важните взаимоотношения между селскостопанската дейност и климатичните промени?“ След това накарайте участниците да поставят мрежата, непокътната, на пода, където стоят, и да се върнат на местата си.

Обобщение и дискусия

Слушайте внимателно коментарите на групата, докато мрежата става все по-преплетена и сложна. Запомнете или запишете някои от коментарите. След като приключат, разпитайте групата за реакцията ѝ.

- „Кои променливи имат най-много връзки? За какво ви говори това? “
- „Каква е продължителността на времевия хоризонт, който трябва да имаме предвид? “
- „Гледайки в мрежата, къде виждате значителни забавяния във времето между причината и следствието, между действията и техните последици? Колко дълги са тези периоди?“
- „Как тази плътна мрежа от взаимовръзки може да повлияе на способността на групите да предприемат действия? “
- „Къде виждате значителни нелинейни връзки между действията и последиците? Примери, когато слаби отклонения от нормата не предизвикват реакция, но малко по-голямо отклонение води до драматична промяна? “
- „Как може да се използва тази игра, за да се разкрият и да се споделят със съответните изследователски групи и с вземащите решенията получените знания и осъзнатите взаимовръзки, както и динамиката на промените в селското стопанство, например?“

Попитайте: „Изменението на климата ли е единственият проблем? Как изменението на климата е симптом за друг проблем (например икономическия растеж)? “

Продължете разсъжденията с участниците за да обсъдите различни променливи, свързани с икономическия растеж: *брой хора, количество консумирани ресурси, количество генерирани отпадъци, количество парникови газове, използване на земята, загуба на местообитания и т.н.* Използвайки кълбото прежда, проучете как взаимодействието на тези фактори може да доведе до изменение на климата. Задайте въпроса: „Като гледате мрежата, която сте създали, къде виждате лост за фундаментална промяна?“

Тази игра е адаптиран вариант на Web of Life Game (The Climate Change Playbook, Dennis Meadows, Linda Booth Sweeney, and Gullian Martin Mehers)